

Wrzesień 1980 r. Niezależne Zrzeszenie Studentów: młodzi i radykalni

Na fali strajków robotniczych z lipca i sierpnia 1980 r. i powstania NSZZ „S” umocnił się niezależny ruch studencki, zapoczątkowany w 1977 r. przez Studenckie Komitety Solidarności. Zaczęły one działalność po zabójstwie krakowskiego studenta, zaangażowanego w działalność opozycyjną, Stanisława Pyjasa w maju 1977 r.

Na fali robotniczego buntu już 2 września 1980 r. studenci Uniwersytetu Gdańskiego powołali Tymczasowy Komitet Założeń Niezależnego Zrzeszenia Studentów. W Warszawie tydzień później powstał Komitet Założeń Niezależnego Związku Studentów.

17 września na Uniwersytecie Gdańskim spotykały się delegaci z Politechniki Gdańskiej, Wyższej Szkoły Morskiej w Gdyni, Akademii Medycznej oraz UG, aby ustalić plan działania na forum ogólnokrajowym. 18 i 19 września na Politechnice Warszawskiej spotykały się przedstawiciele 60 grup założeń niezależnego ruchu studenckiego z kraju.

Na tym spotkaniu ustalono wspólną nazwę – Niezależne Zrzeszenie Studentów z siedzibą w Warszawie oraz statut zrzeszenia.

Głównym zadaniem NZS-u była demokratyzacja życia studenckiego, przestrzeganie swobód politycznych i obywatelskich, a także poszanowanie polskich tradycji niepodległościowych i patriotycznych.

Władze dopiero po długim, studenckim, strajku okupacyjnym w Łodzi zgodziły się na rejestrację Zrzeszenia, która nastąpiła 17 lutego 1981 roku. Przewodniczącym KKK NZS został Jarosław Guzy, student socjologii i historii, wybrany w kwietniu 1981 na I Ogólnopolskim Zjeździe NZS w Krakowie.

NZS był pod szczególną lupą władz. Jako pierwsza organizacja, została zdelegalizowana - zaledwie 24 dni po wprowadzeniu stanu wojennego. Władze pod dyktando WRON zarzuciły NZS naruszenie Konstytucji PRL-u, działanie na szkodę państwa, szkalowanie ustroju socjalistycznego państwa, druk i kolportaż wydawnictw o treści antysocjalistycznej

i antyradzieckiej.

Od wiosny 1987 r. NZZ zaczął się aktywizować samorządach uczelnianych, kołach naukowych, w ramach duszpasterstwa akademickiego. Na czele organizacji stał wówczas zmarły w lipcu br. Wojciech Bogaczyk (Katolicki Uniwersytet Lubelski). W marcu 1988 r. studenci KUL i UMCS zorganizowali wiec pod pomnikiem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Studenci uczelni warszawskich wiecowali pod pomnikiem Adama Mickiewicza - tak jak w 1968 r.

W maju 1988 roku ujawniły się struktury NZZ podczas strajku okupacyjnego na UG, przygotowanego przez działaczy podziemnego Zrzeszenia.

Wówczas też doszło do mało znanego, a ważnego epizodu, czyli spotkania przedstawicieli NZZ w Gdańsku, w kościele św. Bartłomieja.

Budynek Wydziału Humanistycznego okupowało kilkuset studentów wspieranych, przez nielicznych nauczycieli akademickich. Strajk prowadzony w dość luźnej wiecowej atmosferze załamał się po brutalnym rozbiciu 5 maja 1988 r. strajku w Hucie im. Lenina w Krakowie Nowej Hucie. Mediacji z szefem gdańskiego WUSW gen. Jerzym Andrzejewskim podjął się gdański biskup Tadeusz Gocłowski. To on przekonał by strajk rozwił się pokojowo.

W styczniu 1989 roku późniejszy premier Leszek Miller i Sławomir Wiatr zaprosili do dyskusji studentów z NZZ UW do stołówki KC PZPR. Spotkanie było obszernie transmitowane przez Polskie Radio. Był to sygnał "odwilży" i jedno z ważniejszych spotkań rozpoczynających drogę do przekazania władzy przez partię realnego socjalizmu czyści opozycji demokratycznej.

Po 1989 roku pokolenie NZZ odegrało niebagatelną rolę. Z tej studenckiej formacji wywodzą się m.in. minister spraw wewnętrznych i koordynator służb specjalnych Mariusz Kamiński, Grzegorz Schetyna, minister spraw zagranicznych Jacek Czaputowicz, tragicznie zmarli Przemysław Gosiewski i Sławomir Skrzypek (b. prezes NBP), a także były minister Bartłomiej Sienkiewicz, senator i założyciel SKOK Grzegorz Bierecki. Ta formacja ma wpływ na polskie życie publiczne.

NZZ ponownie zalegalizowano 22 września 1989 roku. Wśród jego liderów był m.in. Adam Bielan. Przez NZZ w ciągu 39 lat jego działalności przewinęło się więcej niż milion studentów.

ASG

fot. Wikipedia